

צ'לדרוש

עת לדרוש - גליון 6 פרשת וישב, שבת חנוכה תשס"ז

כיצד מוכרים צדיק ואביון?

הרב יובל שרלו

"על מכרם בכסף צדיק ואביון בעבור נעליים" - כיצד מוכרים צדיק ואביון? ניתן כמובן לבאר שהפסוק מדבר על מכירת יוסף, ועמוס הנביא מדבר על אירוע היסטורי שבשלו עומד עם ישראל בתקופתו להיענש. ביאור זה מתחזק גם לאור הפיוטים על עשרת הרוגי מלכות, הפותחים בדרשת "גונב איש ומכרו", וקובעים כי ההריגה הנוראה של חכמי ישראל נובעת מכתם עמוק הנמצא בשורש הקיום היהודי - הפירוד, והנכונות למכור אח בשל סכסוך פנימי תובעת כפרה. ברם, רוב הפרשנים לא הרחיקו בחיפושם אחר מכיר צדיק לימי האבות, ולא נעצו את הביקורת בעניינים שבעבר הקדום, כי אם דיברו על זמנם שלהם. בכך העתיקו את הביקורת על ה"אחר" לביקורת עצמית קשה שנאמרה בימי עמוס. רש"י לדוגמה ביאר: "על מכרם בכסף צדיק - הדיינין היו מוכרים את מי שהיה זכאי בדיון בכסף שוחד שהיו מקבלים מיד בעל דינו. ואביון בעבור נעלים - ... מטין משפט האביון כדי שיצטרך למכור שדהו שהיה לו בין שדות הדיינין וזה עוקף עליו ונטלה בדמים קלים כדי לגדור ולנעול כל שדותיו יחד ולא יפסיק ביניהם". בשפה מודרנית יותר מדובר על הקשר שבין הון שלטון ועיתון, ועל אותם מקומות בהם המערכת המשפטית והשלטונית עושות יד אחד מסיבות שאינן ענייניות. את המחיר הכבד של השחיתות הפוגעת בזכויות אדם במובן הפשוט של המילה אנו מגלים

עתה יום יום. בצורה פרדוכסלית, גם פירושו של רש"י מעניק לרובנו תחושה מאוד קלה דווקא: אנו לא שופטים, ואנו לא מקבלים שוחד, ואין בכוחנו ליטול בדמים קלים שום דבר מאף אחד, ועל כן - ברוך השם - ביקורתנו של עמוס אינה מופנית כלפינו. אנו נוטים לבאר כי הנבואה מתייחסת רק למי שיש בידו כוח ועוצמה ושלטון וכסף, וכיוון שאנו עצמנו אינם חלק מהשלטון אין אנו רואים בכך דבר הכורך עצמנו בו. אולם המעיין היטב בדברי עמוס הנביא יכול

עיצוב: מירב רענן 077-7657665 (מקבוצת רענן - ניהול והנעת פרויקטים)

צעיר נאמני תורה ועבודה

צעירי נאמני תורה ועבודה היא תנועה של צעירים ציונים דתיים השואפים לגשר בין החיים הדתיים לחיים המודרניים ולהתמודד עם הקונפליקטים העולים מכך. אנו מאמינים שנוכל לעצב את תפישתנו תוך הקשבה ודיון עם בעלי דעות שונות. ברצוננו להעלות בקרב הצעירים בציבור הציוני דתי בפרט, ובציבור בכלל דיון בנושאים כגון: דת ומדינה, מעמד האישה, צדק חברתי ודומיהם - נושאים בוערים הצריכים לעמוד בראש סדר יומו של כל אדם השואף לחיות חיים דתיים בעולם המודרני. אנו מקווים ליצור חיים דתיים משמעותיים וערכיים באמצעות דיון פתוח ופומבי על המתרחש בחברה בכלל ובציבור הדתי בפרט. נשיג זאת באמצעות יצירת במה ציבורית הנגישה לכל צעיר הרוצה להשמיע את דעתו וללמוד מדעותיהם של אחרים. אנו נשמיע את הקול הדתי המתחדש, קול המעורה בתרבות הישראלית העכשווית כמו גם בעולם הדתי לכל ענפיו ורבדיו.

עם מטרות אלו, אנו יוצאים לדרך עם העלון "עת לדרוש".

אנא כתבו לנו והגיבו ונשתדל לפרסם זאת בעלוני הבאים.

אנו מחפשים אנשים הרואים חשיבות במפעל זה ומעוניינים לתמוך בהוצאת הגליונות.

עורכים: צבי פרידלנדר, יותם ברום, נעם מאיר. e-mail: etlidrosh@gmail.com

רצינו להבהיר שהעלון מהווה במה ציבורית להשמעת דעות שונות וכותב המאמר הוא המייצג של העמדה המפורסמת. אנא כתבו לנו והביעו את דעתכם.

לתמיכה, הקדשות או לשיתוף פעולה ניתן לפנות ליותם: 054-7566101 העלון יוצא בסיוע קרן poppers - prins stichting ומופץ ע"י א.ש. (אלי) 050-2454329

הרשמה במשרד נאמני תורה ועבודה טל' 02-5611761 פקס: 02-5611781 neemaney@toravoda.org.il במייל: נאמני תורה ועבודה או בכתובת: נאמני תורה ועבודה ת.ד. 7006 ירושלים.

ומתאים לציבור, אבל כנראה שיש משהו בעטיפה ובגישה שמרתיע אותם. עכשיו אני עובד על דיסק שכולו פיוטים, ואני מאמין שהוא יכול למצוא קהל גם בציבור החרדי. אני לא חושב שהם יבואו להופעה אם לא תהיה הפרדה אבל אני בטוח שגם הם יכולים להתחבר עם השירים האלה.

יש איזה מסר שאתה רוצה להעביר לציבור?
אני משתדל להמנע ממסרים ומה שיש לי לומר אני כותב בשירים.

אבל אולי משהו אחד - אנחנו משתמשים בטנקים, מטוסים, וכל מיני כלי מלחמה משוכללים. אני חושב שיש מימד אחד שמוזנח פה והוא המימד הרוחני. אני מקווה שבזה יהיה שינוי ושאנשים יהיו מודעים גם אליו.

סיפור חכמים:

אמר רבי אלעזר: "אור שברא הקב"ה ביום ראשון - אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו. כיוון שנסתכל הקב"ה בדור המבול ובדור הפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנזו מהם.

ולמי גנזו? לצדיקים לעתיד לבוא.

שאלו החסידים: היכן גנזו?

השיבו: בתורה.

שאלו: וכלום לא ימצאו צדיקים משהו מן האור הגנוז כשהם לומדים תורה?

השיבו: ימצאו וימצאו.

שאלו: אם כן, מה יעשו צדיקים כשימצאו משהו מן האור הגנוז בתורה?

השיבו: יגלוהו באורח חייהם.

נאמני תורה ועבודה

אפשר להציע לך חברות?

אם רצונך - בדיון פתוח על אתגרי השעה בתרבות הישראלית והדתית, בהתמודדות הלכתית ורעיונית אמיצה עם מצוקות הדורשת פתרון, בלקיחת חלק בעשייה חברתית, חינוכית ולימודית, מקומך עימנו!

הצטרפו אלינו לתנועת נאמני תורה ועבודה

דמי חברות לשנה:

צעירים (עד גיל 30) - 50 ש"ח

גמלאים - 100 ש"ח

רגיל - 150 ש"ח

החברות כוללת: 5-6 גיליונות של כתב עת דעות, הנחות בהשתתפות בשבתות העיון ועדכון בפעילות השוטפת.

אהוד בנאי

על מוזיקה ויהדות

לכבוד 'ממשיך לנסוע', אוסף חדש הכולל שלושה דיסקים מלאים בהקלטות מהופעותיו של אהוד בנאי, תפסנו אותו לשיחה מעמיקה על מוזיקה, יהדות ומה שבניהם.

אם יש אמן אחד שהמוזיקה שלו בלתי ניתנת להפרדה מתכנים יהודים, זהו אהוד בנאי. כבר מעל שני עשורים הוא מתבלט כאחד היוצרים המוכשרים במחוזותינו. במהלך הקריירה הארוכה, שפרצה לתודעה הישראלית בעיקר בזכות הדיסק הראשון 'אהוד בנאי והפליטים', הוא הספיק להוציא שישה דיסקים, אוסף משולש ואפילו ספר מסעות.

יתכן שהמוזיקה של אהוד בנאי מבטאת טוב יותר מכל אחד אחר את הרוח היהודית העכשווית. מהביקורת החריפה שהוא מעביר בשיריו על החברה הישראלית ועד לגרסאות מוזיקליות מודרניות לסיפורי תנ"ך, אהוד בנאי מחובר תמיד לשורשים. בעוד אנו מאזינים לחלקי הניגונים החסידיים שמשתלבים בתוך השירים באוסף החדש, תפסנו את אהוד לשיחה על מוזיקה, יהדות ומה שבניהם.

מה לדעתך תפקיד המוסיקאי בחברה?

אני לא חושב שיש תפקיד. מוזיקאי הוא לא איש ציבור, הוא לא מחויב לאף אחד מלבד עצמו ומה שהוא רוצה לכתוב. צריך להבין, מוזיקה היא קודם כל חלק מעולם הבידור, אנשים לא באים להופעות כדי לשמוע הטפות מוסר. אך בכל זאת אני משתדל לפנות בשירים שלי לאנשים שחיים איתי, שיש להם שותפות גורל איתי ולגרום להם לתחושות ולגרום להם לחשוב.

אתה רואה כמטרה לחבר אנשים למקורות היהודיים?

אני לא עובד בשביל מטרה מסוימת, ואני ממש לא מסיונר, אבל הייתי שמח אם מישהו יגיד לי שהוא פתח גמרא בעקבות שיר שלי או שהתחיל ללמוד

פרשת שבוע בגללי, או שמישהו יגיד לי 'ראיתי אותך עם כיפה אז אולי יהדות זה משהו מענין שצריך לבדוק'. בעיקרון, אני שמח ומברך על זה ואני מקווה שבדרך שלי אני גורם לאנשים להתקרב ליהדות ולראות אותה באור שונה ממה שראו אותה עד עכשיו. עם זאת, אני עושה את זה באופן טבעי לא כאיזה שליחות. הציבור הדתי הרבה פעמים מראה דווקא את הצד הפוליטי שלו ולא את הדברים היפים ביהדות. אני חושב שעדיף להראות על מה היהדות באמת מדברת, למה היא שואפת ואת חזונה ולהביא את הציבור לחזור לשורשיו. אני חושב שיש ליהדות פנים יפות עם הרבה ערכים, ומי שמכיר את היהדות יודע שיש בה עושר גדול מאוד.

איך היהדות השפיעה על המוזיקה שלך?

אני חושב שהמוזיקה שלי מעידה על עצמה, הרבה פעמים אני מתבסס על טקסטים יהודיים - מהשיר הראשון שלי 'א יידישע רסטומן' עד 'עגל הזהב' ו'דוד ושאלו' שמבוססים על סיפורים תנ"כיים. בנוסף ישנם שירים שעל פניו נראים לא קשורים והם לדעתי מאוד קשורים, כמו 'ענה לי' ואחרים. תמיד הייתי מקורב ליהדות גם לפני שהייתי דתי באופן רשמי. גם סגנון המוזיקה שלי מושפע, למרות שאני לא יודע בדיוק מה זה מוזיקה דתית. אני מושפע מתפילות וממה ששמעתי מסבא שלי בבית הכנסת, ובשנים האחרונות אני מאוד מושפע מהפיוט האשכנזי. הדברים האלה מחלחלים ומשפיעים, הרי אני לא ממציא כלום, אני כמו אנטנה שקולטת דברים ואז אני מעבד את זה ופשוט מוציא החוצה. כל מה שנקלט אצלי גם יוצא החוצה, אז לא הייתי קורה לזה השפעה, מבחינתי זה פשוט כורח המציאות ואורח החיים שלי. מבחינתי להתנתק מזה זה כמו להתנתק מבלון החמצן בזמן שאתה צולל.

מה גורם לאנשים כל כך שונים ומגוונים להזדהות דווקא איתך ועם השירים שלך?

אני עושה דברים שמדברים גם לציבור הדתי ובאותה מידה אני לא מנסה לשנות את הקהל החילוני. אני מקבל את כולם כמו שהם. בנוסף השירים שלי מדברים על דברים מקומיים אבל גם על דברים

כלל אנושיים. אולי החיבור הזה גורם להרבה אנשים להתחבר לשירים שלי.

האם אתה חושב שניתן ליצור תרבות ישראלית המשותפת לכלל עם ישראל?

תראה, יש שבר בעם ישראל, יש תהום פעורה בין העולמות. הרבה פעמים אני מוצא את עצמי מתפלל בבית מדרש בישיבה של חסידות בלז', אף אחד לא מזהה אותי שם וזה מצוין מבחינתי - אני לא מחפש את זה בכלל. אף אחד מהם לא היה ולא יהיה בהופעה לא שלי וכנראה שלא של אף אחד אחר. נוח לי שם ואני מרגיש שם טוב. בערב אני הולך להופעה של אנשים שלצערי לעולם לא יגיעו לבית המדרש של חסידות בלז', וגם אם יגיעו זה יראה להם מקום משונה מאוד. אני מרגיש שאלה שני עולמות שונים ואני חי ביניהם - בין ישיבת חסידות בלז' לבין ההופעות. נכון שיש לפעמים משברים ומתחים אבל בשה"כ זה אורח החיים שלי ואני חי בין שני העולמות האלה. אני שמח שבהופעות שלי יש אחדות ויש כאלה שהם חובשי כיפות יחד עם כאלה שלא, וכולם מגיעים, רוקדים ושירים ביחד. זה עושה תחושה טובה גם לקהל וגם לי.

זה איזושהי נקודת מפגש, אבל זה לא מפגש בין חסידות בלז' לבין מופע רוק-בניהם אין מקום מפגש.

מוזיקה יכולה לעזור לגשר בין שני העולמות אך יש דברים הרבה יותר עמוקים שצריכים להיווצר לפני זה. מוזיקה, אומנות ותרבות ישראלית יכולים ליצור מפגש בין דתיים לאומיים לבין חילוניים ויש לה תפקיד מרכזי בעניין הזה, אבל קהל חרדי כלל לא הולך להופעות - הוא בכלל לא מכיר את העולם הזה.

כדי שהעולם החרדי יפגש עם העולם החילוני כל אורח החיים שלנו צריך לעבור איזו טלטלה.

במוזיקה שלך אתה מנסה לפנות גם לקהל יעד חרדי?

אלה בציבור החרדי שמכירים אותי אומרים "תעשה גם דיסק בשבילנו", ואני אומר להם שגם הדיסק האחרון שלי 'ענה לי' מלא בטקסטים דתיים